

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

11 Quando contractus fuit inualidus, quomodo debeat ratificari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

& tu emeris 600. cogere per sententiam restituere dimidiam partem fructuum: quia hæc responderet rei, qua parte superat pretium datum: superat enim parte dimidia. Si emisti 900. cogere restituere quartam partem fructuum, quia res, quarta sui parte superat illud pretium. Si 800. tertiam. Ratio est, quia venditor non solum in rei venditione, sed etiam in hac portione fructuum censetur læsus; unde si sit minor, vel Ecclesia, competit illi restitutio quoad illam partem. Vtrum autem absque beneficio restitutionis debeantur venditori fructus illi, ut multi Iurisperiti volunt, dicemus infra cap. 21. dub. 13.

D V B I T A T I O X I.

Quando contractus fuit inualidus, quomodo debeat ratificari.

Contractus ob varias causas inualidus.

NOtandum est, Contractum posse esse inualidum vel ratione fictionis (ut si uterque vel alter contrahentium in animo non consensit) vel ratione metus, vel ratione doli, vel ratione alicuius impedimenti irritantis, vel ratione defectus formæ essentialis.

72. Ratione fictionis vel metus.

Dico Primò, Si ratione fictionis vel metus in altero contrahentium, contractus fuit inualidus, probabilius est, nihil requiri nisi consensum liberum ex parte eius in quo fuit defectus. ita Nauarr. c. 22. num. 51. & 80. & lib. 3. Consil. tit. de Regul. consil. 24. Lopez r. p. cap. 85. & passim DD. in 4. d. 29. agentes de eo qui metu consensit. Ratio est; quia quando simulatè contraxit, nihil defuit contractui, præter eius internum consensum, nam exterius consensum præstitit, & alter interius & exterius: ergo ad ratificandum nihil requiritur præter illius internum consensum.

Similiter quando contractus ratione metus fuit inualidus, nihil requiritur, nisi ut is qui metu consensit, sublato metu nouum consensum interius præbeat. Nec refert etiam si multum temporis à primo contractu inualido intercesserit, ut rectè Nauarr. d. nu. 80. quia alter manet in priore consensu, utens re tamquam sua.

Dices, Consensus internus non sufficit ad contractum, sed debet exterius exprimi. Respondent quidam, Sufficere, ut initio expressus fuerit; illi enim externo accedere hunc internum, & efficere integrum consensum constantem interno & externo. Sed contra, iste consensus internus post annum præstitus, non exprimitur villo modo consensu illo externo tempore contractus exhibitio, nec villo modo illum informat; cum signum illud ab hoc consensu non procedat, ergo hæc duo non possunt coire ad vnum integrum consensum constituendum; ac proinde requiritur aliud signum externum expressiuum illius consensus interni.

Resp. Rectè probari, ista duo non coalescere in vnum, & requiri aliquod signum externum: sed non est opus alio, quam vso & possessione rei tamquam suæ. per hoc enim satis exprimit consensum in contractum. Similiter sufficit quoduis aliud signum quo ostendat sibi contractum probari.

Dixi, esse probabilius, quia contraria quoque sententia, nimirum, requiri nouum consensum ex parte vtriusque, est probabilis, ut docet Sancius l. 2. de Matr. dilp. 32. n. 8. pro qua citat aliquot DD.

Sed quid si vterque metu vel fidei consensit? Resp. Quidam dicunt tunc requiri vtriusque nouum consensum, more recepto exterius expressum. Ratio est, quia tunc contractus neutra ex parte fuit inchoatus. Sed videtur distinguendum. Vel enim alter nouit defectum qui est in altero, vel ignorat. Si nouit, non potest præsumere illum manere in consensu priore valido, ut sic consensus ipsius accedens perficiat, (ut in casu supradicto.) ergo debet vterque de nouo mutuum & respectiuum consensum præbere & exigere. Si tamen vterque ignoraret defectum alterius, & putaret illum validè consensisse, & idè vterque interius consentiret, alter prius, alter posterius, iuxta casum supradictæ assertionis, putarem valere. ita enim expressè docet Siluest. v. Matrimonium. 8. q. 11. dicto 4. ex Richardo d. 29. art. 2. q. 1. Idem tenet Anton. 3. part. tit. 1. cap. 7. Ratio est; quia etsi, v. g. Titius, qui prior sic consensit, falsò præsumat Lucretiam consensisse, tamen absolute iam consensit, & hunc consensum satis exprimit seruando contractum, & re tamquam sua vtendo: ergo cum superuenit consensus Lucretiæ, contractus perficitur iuxta primam assertionem: quia concurrat cum consensu Titij, qui præcessit, & vsque ad illud tempus mansit vel formaliter vel virtute. Nec refert quòd falsò putet Titium ab initio validè consensisse, quia parum refert vtrum initio valuerit an non, modò nunc valeat, quando ipsa consensit.

Dico Secundò, Si dolus dedit causam contractui, deceptus non censetur illum ratificare, nisi veritate detecta rursus exterius consentiat. Idem dicendum, quando suberat aliud impedimentum irritans. vbi enim sciuerit sublatum impedimentum, opus est nouo consensu. Prior pars patet, quia quamdiu later dolus, & veritas ignoratur, consensus non est liber, imò Iure non censetur esse consensus; nam voluntas non fertur in incognitum, ut supra dubit. 5. & 7. ostensum est, nisi quis fortè ita præberet consensum, ut actum vellet esse ratum, etiam si in eo esset deceptus. tunc enim dolus non esset causa illius consensus. Altera pars etiam patet, quia quando erat impedimentum, consensus fuit inualidus, utpote in materiam inhabilem: ergo impedimento sublato requiritur nouus consensus.

Aduerte tamen, si contrahentes scirent impedimentum sublatum, non esse opus verbali contractu ad ratificandum; sed satis esse ut interius in animo consentiant, & vso ipsarum rerum hunc consensum expriment. quod maximè locum habet in matrimonio. quando enim matrimonium ob aliquod occultum impedimentum fuit inualidum, sublato impedimento satis est ut coniuges id sciens affectu maritali vtantur matrimonio; ut apertè colligitur ex cap. 2. & 4. de coniugio seruorum. hic enim est nouus consensus, qui satis ipso vso exprimitur. Si tamen nesciant sublatum, non sufficit, quia non est nouus consensus, sed repetitio antiqui; idè enim volunt permanere, quia putant primum consensum fuisse validum. Simile est in ratificatione professionis, ut infra cap. 41. dubit. 7. in fine dicitur. item in collatione beneficiorum & officiorum, quando fuit inualida ratione impedimenti, v. g. irregularitatis. Nam eo sublato sufficit, ut collator vel summus Pontifex id sciens consentiat retentioni, aut non contra-

dicat

dicat eum facile possit. vt infra cap. 34. dubitatione 22. dicitur.

Denique idem cernitur in donationibus, aliisque contractibus dolo factis; detecto enim errore, si is, cuius interest, non contradicit eum facile possit, censetur ratificare, nec velle in irritum reuocare quod factum est.

75
Si alter tantum nouit.

Sed difficultas est maxime in matrimonio, quando fuit irritum ob aliquod impedimentum; vtrum eo sublato, ad ratificandum matrimonium requiratur, vt vterque nouum consensum præbeat, intendatque de nouo contrahere. Multi Doctores putant id non esse necessarium, sed sufficere vt altera pars, v.g. vxor, conscia impedimenti, eo sublato, intendat de nouo contrahere & consentire per aliquem actum externum, marito vicissim per actum externum suum consensum exprimente, quo illam pro vxore habeat. Ratio est; quia cum mariti consensus cadat in materiam habilem, est validus; itaque si accedat consensus vxoris, erit nouus contractus. Confirmatur, quia etsi mariti consensus fuerit inualidus pro tempore quo durabat impedimentum, eo tamen cessante, incipit esse validus, si continuetur. Vnde volunt sufficere vt vxor sublato impedimento intendat per actum coniugalem de nouo contrahere, petendo vel reddendo debitum ea mente; nec opus esse vt maritus sciat fuisse impedimentum, aut vt intendat nouum contractum inire, nam reddendo debitum satis indicat suum consensum, quo illam pro vxore habere cupit. ita tenet Angelus Matrimonium 3. impedimento 4. num. 10. Tabiena Matrimonium 2. q. 7. num. 8. Supplementum Gabriellis d. 29. q. 1. art. 3. dub. 3. Sorus d. 35. q. vnica, art. 2. dicit se nescire vtrum contraria non sit probabilior. Eandem tenent multi Doctores antiquiores, vt refert Innocent. in cap. 1. de eo qui duxit in matrimonium, &c. & multi alij quos citat Sancius lib. 2. de Matrimon. disput. 36. num. 2. qui docent non esse necessarium indicare marito impedimentum, sed sufficere vt coniunx illum inducat ad rursus contrahendum aliquo prætextu: quo casu maritus non præbebit consensum nisi fundatum in errore, quo putat primum contractum valuisse. Sed hæc sententia est patum probabilis. Vnde

76
Vterque debet intendere nouum contractum.

Dico Tertio, contrariam esse multò probabiliorē, & tenendam; nimirum requiri vt vterque intendat de nouo contrahere, perinde ac si nullus contractus præcessisset. itaque necessarium esse vt vel impedimentum marito aperiat, vt sine ambagibus de nouo contractus inear, vel ita cum illo agatur, vt velit matrimonium renouare perinde ac si antea non fuisset contractus. Ita sentiunt plerique Doctores, ita vt Couarr. de matrimon. p. 2. cap. 4. in principio num. 5. dicat esse communem sententiam. Scotus in 4. dub. 35. Adrianus in 4. tractat. de sponsal. dub. 13. Siluester Matrimonium 8. q. 2. Nauar. cap. 22. n. 47. & alij quos adducit & sequitur Sancius supra disp. 36. num. 3. Ratio est; quia prior consensus mariti fuit omnino irritus, cum fuerit circa materiam inhabilem. ergo cum reddita fuerit habilis, requiritur nouus consensus, qui non fundetur in priore contractu. Si enim idē consentit, quod putet contractum fuisse validum, non intendit aliquid noui iuris transferre in alterum, sed solum approbare quod antea fecit. Quare

cum id fuerit irritum, consensus ille nihil operatur. non enim consensus & approbatio quæ fertur in contractum prout ex parte rei gelus est, potest habere maiorem vim quam ipse contractus. Confirm. Primò, Quia ille consensus est ex errore circa substantiam contractus; consentit enim, quia putat priorem contractum fuisse validum, cum non fuerit: & ex errore personæ; nam consentit quia putat hanc esse iam suam vxorem, cum non sit. ergo est omnino inualidus. Confirm. Secundò, Quia si non requiritur nouus consensus mariti, non etiam requiritur nouus consensus vxoris. vnus enim consensus non facit contractum. Itaque sublato impedimento si se mutuo cognoscant affectu maritali, erit matrimonium, etiam si vterque ignoret impedimentum sublato. atqui hoc videtur omnino falsum: quia vbi non est vllus nouus consensus, non potest esse nouum vinculum, noua obligatio, nouum ius; nec potest esse ratificatio actus inualidi. Neque dici potest esse nouum consensum in actu maritali: quia hic actus agitur in virtute prioris consensus, qui nullus fuit: illius enim est signum & approbatio actus iste, vt rectè inquit Scotus loco citato. non enim intendunt per illum actum aliquid noui iuris sibi mutuo conferre, sed solum vt iure, quod putant se ex priore contractu habere.

Aduerte tamen, contrariam sententiam non ita esse improbabilem, quin in casu grauissimæ necessitatis ea possimus vti: vt si maritus non possit induci ad nouum contractum modo supradicto inendum; nimirum, quo illam in vxorem accipiat, etiam si hæctenus vxor non fuisset: nec vxor auerteret illi detegere impedimentum ob periculum vitæ aut grauis infamiae, aut scandali quod sequeretur ex separatione; & ex altera parte non possit effugere debiti redditionem. Ita Sancius d. disput. 36. ex Dominico Soto, & aliis. Ratio est; quia grauissima necessitas facit, vt licitum sit quod alias minimè liceret: vt patet cum infans baptizatur in digito tantum, aliis partibus non extantibus; & cum absolutio datur ei qui absente Sacerdote dedit signa contritionis. Confirmatur ex dicto Soti de secreto, membro 3. p. 2. concl. 3. vbi dicit hominem non teneri sequi suam opinionem, si inde magnum imminet periculum; sed posse sequi alteram partem de qua solum habet formidinem (id est, quam opinatur quidem esse falsam, tamen non est certus de falsitate, ita vt putet se posse decipi circa eam) modò illa formido apparentem habeat probabilitatem. Idem approbat Sancius supra, citans in eandem sententiam Nauarum. magnitudo enim periculi facit, vt formido in moralibus præponderet opinionem, & vt minus probabile præferendum sit probabiliori. Itaque in tali euentu sufficeret inducere maritum sub aliquo prætextu (vt maioris amoris, vel suæ consolationis) ad renouandum simpliciter contractum; vel si id non posset, satis esset, vt ipsa petendo vel reddendo debitum intendat de nouo consentire. nam mariti consensus adest hoc ipso, quo illa tamquam vxore vtitur. Et quamuis fundetur in priore consensu, qui erat ob materiæ inhabilitatem inualidus, tamen iam cadit in materiam habilem. quod confirmari potest; quia intendit modis omnibus actum coniugalem, nec vllò modo vult fornicari: ergo hoc

77
Possumus vti in grauissima necessitate.

hoc ipso tacite consentit absolute in illam, nec videtur restringere consensum suum ad primum contractum. Numquam tamen hac sententia utendum extra casum grauisimae necessitatis, ob tenuem illius probabilitatem, ut dictum est.

78 Notandum est, ea quae diximus de matrimonio priuatim ratificando, intelligenda esse, quando antea in facie Ecclesiae contractum fuit, ita ut praesumeretur verum matrimonium, siue bona siue mala fide contrahentium: vel ubi decretum Concilij de parcho & testibus adhibendis non est promulgatum.

79 Dico Quarto, Si actus solum fuit irritus ratione solemnitate Iure requisita; pro foro conscientiae, probabile est, non opus esse alia ratificatione, quamuis pro foro externo requiratur illa solemnitas. Ratio est; quia quando agentes sunt per se

habiles, & adest plenus eorum consensus, probabile est actum in foro conscientiae esse validum, ita ut neutra pars ante sententiam teneatur illum rescindere. de quo vide infra cap. 19. num. 32. & sequentibus. Vnde Siluest. v. Electio, l. n. 11. *Si electio tenet Iure naturali, puta quia interuenit consensus eligentium; sed non tenet Iure positivo, quia omnia fuerunt substantialia; secundum Innocent. quem communiter sequuntur DD. in cap. Quod sicut, de electione, si confirmetur electus, est verus Praelatus, & non tenetur in foro conscientiae resignare.* In contractibus autem certum est, non teneri rescindere ante petitionem partis, itaque parte non urgente, non opus est ratificatione. Quomodo ratificanda sit professio quando interuenit impedimentum, dicitur infra capite 41. dubitatione 7. num. 65. & 66.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

De Promissione, & Donatione.

Habet Dubitationes 17.

D V B I T A T I O P R I M A.

Quid sit Promissio.

- 1 **N**OTANDVM est, Nomen *promissionis* esse generale, posseque extendi ad omnes contractus, sicut & nomen stipulationis: possum enim promittere rem aliquam sub aliquo onere, (v.g. ut detur pretium aut res alia) vel gratis. Verum hic loquimur de *promissione gratuita*, qua aliquid promittitur gratis ex liberalitate vel gratitudine; quae sic describi potest: *Promissio simplex* est deliberata & spontanea fidei obligatio, facta alteri de re quapiam bona & possibili. Dico *deliberata*, nempe plena deliberatione seu attentione, qualis requiritur ad peccatum mortiferum, ad meritum, & ad votum validum, ut recte Nauarrus cap. 18. num. 7. Vnde si quis promittat aliquid cum semiplena deliberatione, non satis aduertens quid faciat; non obligatur ad implendum, ne sub veniali quidem. Ratio est, quia cum haec obligatio sit onus quoddam, quod sponte suscipitur, non debet censei cuiquam impositum, nisi perfecte in illud consenserit; quod non fit absque perfecta deliberatione seu animaduersione quid agas. deinde quia alioquin non est actus perfecte humanus. vnde sequitur, etiam votum Deo factum cum imperfecta deliberatione, non obligare ne sub veniali quidem, quamuis violentio voti validi, facta ex imperfecta deliberatione, venialis sit. de quo infra cap. 40. dub. 1.
- 2 *Quid promissio. Debet esse deliberata.*
- 3 *Votum.*
- 4 *Spontanea.* Dico *Spontanea*, ut excludatur promissio metu aut fraude extorta; haec enim non est valida promissio. vnde eam non tenemur implere nisi sit iurata, ut docet D. Thomas q. 89. art. 7. Nec refert,

(saltem in foro conscientiae) etiam si metu ille leuis fuerit, iuxta Siluestrum v. Restitutio. 2. §. Se primò. & Nauarr. cap. 17. num. 30. ratio est, quia qui metu etiam leui vel fraude extorquet promissionem, iniuriam facit; vnde ratione iniuriae potest promissor non soluere promissum. de quo plura diximus cap. 17. dubit. 6.

Dico *obligatio fidei*, quia non sufficit dicere, Ego faciam, significando solum voluntatem faciendi; sed oportet ut fides detur & obligetur, id est, ut homo se obliget alteri ex virtute fidei, seu fidelitatis; ut recte Soms l. 7. de Iustit. q. 1. art. 2. vnde etiam non est satis dicere, Ego promitto me hoc facturum, si solum intendat significare animi sui propositum; non autem dare fidem, ut saepe fit. Si tamen ex tali modo loquendi alter deciperetur cum notabili suo detrimento; teneretur ille sub peccato mortali implere, quod verborum specie promissit; ut docet Nauarrus cap. 18. num. 6. quia non implendo, daret causam damni. Similiter non sufficit dicere, Ego promitto me facturum quidquid iusseris; si id dicas ut affectum tuum & animi promptitudinem ad alteri placendum tēsteris; non autem ut te illi obliges: quod etiam frequens est inter homines. Ratio est, quia haec & similes formulae loquendi saepe vsurpantur voluntatis vel testandi animi causa, non autem ex intentione se absolute obligandi. vnde tunc absolute non obligant. cum enim omnis vis obligandi promissionis sit ab intentione, non possunt ultra intentionem obligare. Vide Nauarr. comment. de datis & promissis pro iustitia, &c. num. 22. & 23.

6 *Promissio sola specie verborum.*

Dices, Quid si promissor sit dubius, quo animo verbis promissoris vsus sit?

Resp.